

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 503/2017-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. novembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Dušanom Kmecom, M. R. Štefánika 2465, Vranov nad Topľou, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžo 261/2015 z 25. januára 2017 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžo 261/2015 z 25. januára 2017 porušené boli.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžo 261/2015 z 25. januára 2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] trovy právneho zastúpenia v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. Dušana Kmeca, M. R. Štefánika 2465, Vranov nad Topľou, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti návrhu n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 503/2017 z 1. augusta 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 Sžo 261/2015 z 25. januára 2017 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako profesionálny vojak spolu s jeho kolegom kpt. Ing. B. B. uzavreli so zamestnávateľom dohodu o spoločnej hmotnej zodpovednosti [č. 22.mpr-7/18-30/3-PP z 22. novembra 2011; (ďalej len „dohoda o spoločnej hmotnej zodpovednosti“)] za „*Materiál uložený na budove UB - 300, v sklade výkonného poddôstojníka a v sklade zbraní 3. mr, alebo iné hodnoty podľa preberacej inventarizačnej zápisnice a inventarizačných súpisov, ako aj za hodnoty, ktoré počas výkonu funkcie kedykoľvek neskoršie prevezmú.*“.

Počas kontroly nočných pozorovacích prístrojov GN XD-4 SIMRAD (ďalej len „nočné pozorovacie prístroje“) vykonanej 27. decembra 2011 bolo zistené, že chýbajú 3 kusy uvedených prístrojov, čím došlo ku škode na materiáli ZT-II v celkovej výške 37 812,01 €.

Poverený príslušník vojenskej polície prerušil trestné stíhanie toho času vedené iba vo veci, keďže sa nepodarilo zistiť skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie proti určitej osobe.

Z vyšetrovacieho spisu vyplýva, že v presne nezistenom čase od 16. decembra 2011 do 27. decembra 2011 došlo k odcudzeniu 3 kusov nočných pozorovacích prístrojov tým spôsobom, že do zbrojného skladu lafetových zbraní v budove B 30 vstúpila nezistená osoba, ktorá narušila a vymenila visiaci zámok na debni č. 12 a tieto prístroje odcudzila. Sťažovateľ od 17. decembra 2011 čerpal dovolenku.

Rozhodnutím veliteľa 22. mpr (mechanizovaného práporu) [REDACTED] č. EKŠ: 17/2011-2 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) bol sťažovateľ na základe dohody o spoločnej hmotnej zodpovednosti uznaný zodpovedným za vznik škody na materiáli ZT-II v celkovej výške 37 812,01 €. Zároveň bol zaviazaný na náhradu škody.

Proti prvostupňovému rozhodnutiu sa sťažovateľ odvolal. Veliteľ 2. mechanizovanej brigády so sídlom v [REDACTED] prvostupňové rozhodnutie rozhodnutím č. 2.mb-132-2/2014-PP z 12. mája 2014 (ďalej len „druhostupňové rozhodnutie“) potvrdil.

Sťažovateľ sa následne domáhal v zmysle § 244 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) preskúmania zákonnosti druhostupňového rozhodnutia. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 3 S 49/2014 z 20. mája 2015 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) druhostupňové rozhodnutie (v prospech sťažovateľa) zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Na odvolanie žalovaného však o veci rozhodoval ešte najvyšší súd a ten napadnutým

rozhodnutím rozsudok krajského súdu (v neprospech sťažovateľa) zmenil tak, že správnu žalobu zamietol.

Do odôvodnenia sťažnosti sťažovateľ prekopíroval odôvodnenie napadnutého rozhodnutia. V stručnosti možno zhrnúť, že najvyšší súd založil napadnuté rozhodnutie na tom, že považoval dohodu o spoločnej hmotnej zodpovednosti podľa § 182 a nasl. zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“) za platne uzavretú, že nočné pozorovacie prístroje boli sťažovateľovi riadne zverené a riadne ním prevzaté (o čom svedčí inventarizačná zápisnica) a že z dohody o spoločnej hmotnej zodpovednosti mu vyplýva povinnosť nahradiť schodok na zverených hodnotách v plnej výške. Podľa názoru najvyššieho súdu, keďže v prejednávanej veci nešlo o všeobecnú zodpovednosť za škodu, ale o zodpovednosť za schodok na zverených hodnotách, ak sa sťažovateľ chcel tejto zodpovednosti zbaviť, musel preukázať, že schodok nezavinil, pričom zamestnávateľ mu existenciu zavinenia preukazovať nemusel. Pretože sa nepodarilo vo veci zistiť páchatel'a trestného činu krádeže, resp. preukázanie iných objektívnych okolností (zbavujúcich zodpovednosti), z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ sa zodpovednosti za schodok nezbavil. Ďalej z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že vo veci nebol preukázaný ani iný dôvod vyvinenia sa (upozornením zamestnávateľa na nevhodné podmienky na hospodárenie so zverenými hodnotami). Najvyšší súd teda uzavrel, že sťažovateľ v konaní jednoznačne nepreukázal, že by si riadne plnil svoje povinnosti, a z prezumovanej zodpovednosti za vzniknutú škodu podľa dohody o spoločnej hmotnej zodpovednosti sa nevyvinil.

Sťažovateľ považuje názor najvyššieho súdu za arbitrárny v zmysle nedostatku racionálnych dôvodov na vyvodenie jeho zodpovednosti za škodu. Tvrdí, že najvyšší súd sa nevysporiadal so skutočnosťou, či nočné pozorovacie prístroje je možné považovať za spôsobilé byť predmetom dohody o spoločnej hmotnej zodpovednosti, keďže nie sú hodnotami určenými na obeh alebo obrat. Napadnutému rozhodnutiu tiež vytýka, že najvyšší súd sa nezaoberal skutočnosťou, že nočné pozorovacie prístroje boli odcudzené, a bez odôvodnenia zaujal názor, že túto skutočnosť treba pričítať na ťarchu sťažovateľa. Napokon napadnutému rozhodnutiu vytýka, že najvyšší súd sa nezaoberal ani skutočnosťou,

že zamestnávateľ sťažovateľa určil interným pokynom spôsob uskladnenia nočných pozorovacích prístrojov tak, že nemohli byť vo výlučnej dispozícii sťažovateľa s nimi (rozumej bez prístupu iných osôb k nim).

Sťažovateľ tiež namieta, že toho istého dňa, ako vydal jeden senát najvyššieho súdu napadnuté rozhodnutie, vydal iný senát najvyššieho súdu rozsudok sp. zn. 3 Sžo 185/2015 z 25. januára 2017 (ďalej len „odlišné rozhodnutie“), ktorým bola skutkovo aj právne totožná vec jeho kolegu (s ktorým uzavreli dohodu o spoločnej hmotnej zodpovednosti) posúdená diametrálne odlišne.

Veci sťažovateľa a jeho kolegu boli všeobecnými súdmi posudzované paralelne v dvoch konaniach. Kým sťažovateľova vec mala taký priebeh, že po správnom konaní (v ktorom boli obaja kolegovia uznaní zodpovednými za škodu podľa dohody o spoločnej hmotnej zodpovednosti) vec preskúmal krajský súd, rozhodol v prospech sťažovateľa a následne do veci zasiahol najvyšší súd a rozhodol v jeho neprospech, vec sťažovateľovho kolegu sa vyvíjala tak, že krajský súd rozhodol v jeho neprospech a najvyšší súd v jeho prospech.

Odlišné rozhodnutie najvyššieho súdu je založené na názore, že v posudzovanom prípade bolo v prvom rade potrebné skúmať povahu nočných pozorovacích prístrojov, pokiaľ ide o ich spôsobilosť byť predmetom dohody o spoločnej hmotnej zodpovednosti. Od výsledku tohto posúdenia sa mal odvíjať záver o povahe a miere vyvodenej zodpovednosti za chýbajúce kusy nočných pozorovacích prístrojov. Podľa názoru najvyššieho súdu vyjadreného v odlišnom rozhodnutí bolo v posudzovanom prípade potrebné rozlišovať medzi všeobecnou zodpovednosťou za škodu, zodpovednosťou za stratu zverených hodnôt, ktoré je zamestnanec povinný vyúčtovať, a zodpovednosťou za stratu zverených predmetov. Z administratívneho spisu vyplývalo odvodzovanie zodpovednosti za škodu od dohody o spoločnej hmotnej zodpovednosti. Z príslušných ustanovení Zákonníka práce (§ 182) podľa názoru najvyššieho súdu vyplýva, že za predmet dohody o spoločnej hmotnej zodpovednosti nie je možné považovať zverenie vecí, ktoré nie sú určené na obeh alebo obrat (t. j. nejde o hodnoty obehového charakteru, ktoré je

zamestnanec povinný vyúčtovať; podrobne pozri odlišné rozhodnutie). Ak je predmetom dohody o spoločnej hmotnej zodpovednosti zverenie takejto nespôsobilej veci, je nutné dohodu o spoločnej hmotnej zodpovednosti považovať v príslušnej časti za neplatnú. Vo veci sa podľa názoru najvyššieho súdu bolo tiež nutné zaoberať posúdením, či nejde o stratu zverených predmetov (individuálne špecifikované predmety určené na vlastné upotrebenie zamestnanca pri pracovnom výkone, prevzaté na základe preberacieho protokolu alebo iného tlačiva a vo výlučnej dispozícii zamestnanca; podrobne pozri odlišné rozhodnutie). Podľa názoru najvyššieho súdu vykonaným šetrením (a ani policajným vyšetrovaním) nebolo kolegovi sťažovateľa dostatočne preukázané zavinenie pri vzniku škody (bližšie tiež v odôvodnení odlišného rozhodnutia). Z uvedeného teda najvyšší súd uzavrel, že v ďalšom konaní je na zamestnávateľovi, aby preukázal charakter stratených prístrojov, čo je rozhodujúcim predpokladom pre správnosť aplikácie príslušných ustanovení Zákonníka práce na prerokovávaný prípad (resp. pre správne posúdenie zodpovednosti za posudzované konanie, pozn.).

Z uvedených dôvodov sťažovateľ v petite sťažnosti žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu boli porušené jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

II.

Ústavný súd podľa § 29 ods. 3 zákona o ústavnom súde predložil prijatú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie a podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde účastníkov konania vyzval na oznámenie, či v prejednávanej veci súhlasia s upustením od ústneho pojednávania.

Najvyšší súd predložil ústavnému súdu vyjadrenie č. k. KP 3/2017-60 z 21. septembra 2017, v ktorom súhlasil s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Vo vzťahu k jej meritu poukázal na to, že názory prezentované v napadnutom rozhodnutí sú

podrobne a vyčerpávajúcim spôsobom zdôvodnené. K vydaniu odlišného rozhodnutia uviedol, že keďže bolo vyhlásené v rovnaký deň ako napadnuté rozhodnutie, nejde o právny názor vyslovený skorším rozhodnutím ani o ustálenú rozhodovaciu prax. Podanú sťažnosť považoval za neopodstatnenú.

Sťažovateľ predložil ústavnému súdu vyjadrenie zo 17. októbra 2017, v ktorom súhlasil s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Vo vzťahu k meritu veci zotrval na tvrdeniach, že najvyšší súd presvedčivo, resp. vôbec nezdôvodnil napadnuté rozhodnutie. K vydaniu odlišného rozhodnutia uviedol, že samo osebe predstavuje porušenie princípu právnej istoty. V závere si uplatnil navýšenie náhrady trov konania za napísanie predmetného vyjadrenia.

Keďže účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania, ústavný súd nezistiac možnosť ďalšieho objasnenia stavu veci od jeho nariadenia upustil (§ 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

III.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

Sťažovateľ v sťažnosti namieta:

- „odlišnosť“ právnych názorov najvyššieho súdu vyjadrených v napadnutom rozhodnutí a odlišnom rozhodnutí, ktoré sa týkajú vyvodenia zodpovednosti kolegov za škodu na základe dohody o spoločnej hmotnej zodpovednosti,
- nesprávne, resp. svojvoľné vyvodenie záverov z preukázaného skutkového stavu a nesprávnu interpretáciu a aplikáciu relevantnej právnej úpravy.

Podľa § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa 246c OSP pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Ústavný súd považuje za nosný problém súdnej veci to, že v ten istý deň boli najvyšším súdom o skutkovo a právne totožnej veci kolegov (týkajúcej sa vyvodenia zodpovednosti za škodu na základe dohody o spoločnej hmotnej zodpovednosti) vyhlásené dve protichodné rozhodnutia. Inak povedané, na totožnom skutkovom základe a za podmienky, že vo veci bola interpretovaná a aplikovaná totožná právna úprava, boli vyhlásené dva sudy (dve rozhodnutia) dostávajúce účastníkov rôznych konaní vedených najvyšším súdom súbežne do protichodnej hmotnoprávnej pozície. Sťažovateľ na základe napadnutého rozhodnutia spor s konečnou platnosťou stratil (prehral) a jeho kolegovi bola na základe odlišného rozhodnutia poskytnutá možnosť spor ďalej viesť (procesne sa brániť). Uvedené rozhodnutia sa navzájom odlišujú názorom na výklad relevantnej právnej úpravy.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje pri rozhodovaní o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov (§ 250l a nasl. OSP), t. j. v konaní, v ktorom sa podaním riadneho opravného prostriedku (odvolania) domáha ochrany svojich práv pred príslušným súdom s plnou jurisdikciou z dôvodov, uplatnenie ktorých umožňuje procesné právo. Ak účastník konania splní predpoklady ustanovené zákonom na poskytnutie ochrany v konaní podľa III. hlavy V. časti Občianskeho súdneho poriadku, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodov na poskytnutie súdnej

ochrany v takom konaní. Poskytnutie takejto právnej ochrany však prirodzene nemožno považovať za právo na úspech v predmetnom konaní (mutatis mutandis II. ÚS 4/94), ak každé rozhodnutie všeobecného odvolacieho súdu odpovedá na obsah odvolania ústavne konformným spôsobom a v rozsahu upravenom zákonom (čl. 46 ods. 4 ústavy).

Podstatou základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy je podľa ústavného súdu (PL. ÚS 22/06) poskytnutie ochrany hmotnému právu účastníka súdneho konania. Rešpektujúc túto podstatu z uvedeného ústavného článku ústavný súd vyvodzuje prísny zákaz odmietnutia spravodlivosti (denegationis iustitiae). Zákaz odmietnutia spravodlivosti v podobe príkazu rozhodnúť o uplatnenom hmotnom práve účastníka súdneho konania má svoj základ v požiadavke na poskytnutie účinnej ochrany uplatnenému právu. Povinnosť „rozhodnúť“ znamená vo väčšine prípadov formulovať autoritatívnym spôsobom záväzný názor konajúceho súdu o predmete konkrétneho konania, čo sa prejavuje vo výroku súdneho rozhodnutia ako individuálneho právneho aktu (III. ÚS 236/2015).

Účelom práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé konanie je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01). Právo na súdnu ochranu v zmysle dohovoru a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) chápané ako právo na spravodlivý proces je vykladané od prípadu Golder v. Spojené kráľovstvo (rozhodnutie z 21. 2. 1975) ako právo na prístup k súdu, právo na súd určitej kvality so zárukami jeho nezávislosti a nestrannosti a právo na spravodlivé súdne konanie (III. ÚS 236/2015).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti už vyslovil, že k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95), ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05).

Rozdiely v súdnych rozhodnutiach sú prirodzene obsiahnuté v každom súdnom systéme, ktorý je založený na existencii viacerých nižších súdov s obmedzenou územnou pôsobnosťou. Úlohou najvyššieho súdu je práve usmerňovať tieto protirečivé rozsudky (Zielinski, Pradal, Gonzales a ďalší v. Francúzsko, ESLP – Veľká komora, sťažnosti č. 24846/94 a č. 34165/96 až č. 34173/96, bod 59). Podľa názoru ESLP je preto v rozpore s princípom právnej istoty, ktorý je zahrnutý v niekoľkých článkoch dohovoru a tvorí jeden zo základných elementov právneho štátu, situácia, keď najvyšší súd (ako zjednocovateľ rozdielných právnych názorov) je sám zdrojom hlbokých a trvalých inkonzistencií (m. m. Beian v. Rumunsko, Baranowski v. Poľsko). Rozporné právne názory najvyššieho súdu na identické situácie sú tak v konečnom dôsledku spôsobilé podkopávať dôveru verejnosti v súdny systém (m. m. Sovtransavto Holding v. Ukrajina, ESLP).

Ústavný súd už taktiež judikoval, že k úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Konceptia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd. Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takého postupu orgánu verejnej moci. Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie (II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, III. ÚS 300/06).

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd v súdnej veci sťažovateľa nevyužil všetky zákonom vytvorené prostriedky na dosiahnutie efektívneho procesného postupu, čo následne vytvorilo predpoklad pre vyhlásenie protichodných rozhodnutí o totožnom predmete sporu v jeden a ten istý deň. Nehospodárnosť konania, teda nespojenie veci sťažovateľa s vecou jeho kolegu na spoločné konanie, potom ukrátila sťažovateľa o možnosť procesnej obrany v ďalšom konaní. Inak povedané, ak by najvyšší súd konal o veci sťažovateľa a jeho kolegu spoločne, k situácii, na ktorú sťažovateľ poukazuje, by nemohlo dôjsť.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v skutkovo aj právne totožných veciach v kontexte posudzovaného prípadu uplatnil v jeden a ten istý deň rozdielny výklad relevantnej právnej úpravy, čím bez náležitého odôvodnenia svojho postupu konal nehospodárne a v konečnom dôsledku z procesného uhla pohľadu spochybnil princíp právnej istoty ako jeden z princípov právneho štátu, ktorý sú pri svojej rozhodovacej činnosti povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci a ktorý je vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu o porušovaní základných práv alebo slobôd garantovaných ústavou (m. m. IV. ÚS 383/08). Táto skutočnosť sama osebe v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu, ako aj relevantnou judikatúrou ESLP zakladá v posudzovanom prípade dôvod na vyslovenie porušenia ústavou garantovaných práv sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 209/2010).

Z uvedených dôvodov dospel ústavný súd k názoru o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo v bode 1 výroku tohto nálezu aj skonštatoval.

Ústavný súd v posudzovanej veci rešpektuje svoj právny názor vyjadrený v doterajšej judikatúre, podľa ktorého jeho úlohou pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je posudzovanie právnej perfektnosti namietaného rozhodnutia všeobecného súdu z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a všeobecne záväzných právnych predpisov, a z týchto aspektov jeho „vylepšovanie“ (m. m. IV. ÚS 325/08), ale posúdenie jeho ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti (m. m. IV. ÚS 209/2010).

Ústavný súd vychádzal aj zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti však vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov v prípade, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania a rozhodovania všeobecných súdov vo veciach, v ktorých niet iného súdu, aby prerokoval a rozhodol o tom, či bolo, alebo nebolo porušené základné právo alebo sloboda účastníka konania pred všeobecným súdom (m. m. I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, II. ÚS 83/06).

Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo

svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Keďže je spor sťažovateľovho kolegu pokračujúci na základe odlišného rozhodnutia najvyššieho súdu sporom stále živým a ústavný súd týmto nálezom konštatuje porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu neefektívnosti procesnej ekonómie najvyššieho súdu a interpretácia a aplikácia jednoduchého práva je v prvom rade vecou všeobecných súdov, nemá ústavný súd vo veci dôvod čo i len nepriamo prejudikovať hmotnoprávne rozsúdenie sporu, a teda nemá dôvod prikloniť sa k jednej z predstretých interpretačných alternatív.

Ústavný súd považoval v nadväznosti na práve uvedené za potrebné poznamenať, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (I. ÚS 17/01, III. ÚS 346/05).

Z uvedených dôvodov sa ústavný súd námietke svojvoľného hodnotenia skutkového stavu a nesprávneho právneho posúdenia veci bližšie nevenoval.

Čo sa týka namietaného porušenia čl. 47 ods. 3 ústavy, v zmysle už uvedenej úvahy sa ústavný súd priklonil k názoru, že námietky sťažovateľa sú opodstatnené vo vzťahu k pochybeniu najvyššieho súdu spočívajúcemu v nedostatočnej efektívnosti procesného postupu. Obsahovo však nezakladajú, lepšie povedané, vôbec sa nevenujú odôvodneniu tvrdenia o nerovnom postavení sťažovateľa vo vzťahu k ostatným účastníkom konania. Z uvedeného dôvodu ústavný súd návrhu vo zvyšnej časti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým sa porušilo základné právo alebo sloboda, ak to pripúšťa povaha tohto iného zásahu.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

V danom prípade bolo na ochranu základného práva sťažovateľa potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). V ďalšom konaní je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v súlade s citovaným zákonným ustanovením napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Právny zástupca sťažovateľa vyčíslil trovy konania na sumu 562,21 €.

Ústavný súd podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľovi náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 374,81 €, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastupovania a písomné podanie sťažnosti vykonané v roku 2017) v sume 2 x po 147,33 € a dva režijné paušály v sume po 8,84 € a na ich úhradu zaviazal najvyšší súd (bod 3 výroku tohto nálezu).

Vyjadrenie zo 17. mája 2017 vykonané v roku 2017 obsahovalo iba námietky rekapitulujúce obsah sťažnosti a z toho dôvodu ústavný súd sťažovateľovi náhradu trov konania za tento úkon právnej služby nepriznal.

Priznanú úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. novembra 2017